

L'ampolla de xampany

Quan diem *un molí de vent*, volem dir un molí que funciona amb la força del vent, i quan diem *un molí d'oli*, volem dir un molí destinat a l'obtenció d'oli: la preposició *de* indica tipus de relació molt diversos; serveix, segons el Fabra, per a formar termes atributius que expressen, en general, qualsevol tret que caracteritza la persona o cosa designada pel substantiu a què es refereixen. Anàlogament, doncs, tant podem dir *un got de vidre* com *un got de vi*: en el primer cas, el tret expressat pel terme atributiu *de vidre* que caracteritza *un got* és la matèria, i en el segon, el tret expressat pel terme atributiu *de vi* que caracteritza *un got* és el contingut. Que d'altres llengües veïnes no facin servir les mateixes preposicions per a la formació de tots aquests termes atributius o complements de nom (*de vent, d'oli, etc.*), no ens ha d'induir a imitar-les, tal com hi ha qui fa, com si tingués la preocupació d'evitar certes ambigüitats; les confusions de significat que pot originar aquest múltiple valor de la preposició *de* són més teòriques que altra cosa, o provocades deliberadament en els jocs de paraules. I, al capdavall, cap d'aquestes altres llengües no té pas, ni de bon tros, prou preposicions per a destinar-ne una de diferent per a cada tipus de relació.

Els qui es complauen a trobar la llengua poc precisa i a descobrir ambigüitats imaginàries a causa de la multiplicitat de tipus de relació que pot indicar la preposició *de*, poden considerar —i, de fet, alguns cops no deixen de fer-ho— que la figura de llenguatge anomenada metonímia —que consisteix a designar una cosa amb el nom d'una altra prenent, per exemple, el continent pel contingut (com quan diem *Em vaig menjar un plat de sopes*)— és un element més de confusió i d'ambigüitat. Així, si diem *una ampolla de xampany*, tant es pot interpretar l'ampolla amb el seu contingut com el contingut de l'ampolla, o bé, encara, l'ampolla sense el contingut, considerant que les ampolles de xampany tenen una forma característica que les distingeix de les altres. Però és evident que el context sol desfer qualsevol possible ambigüitat: *Duia una ampolla de xampany que li havien regalat, Ens vam beure una ampolla de xampany i Vam omplir d'aigua una ampolla de xampany.* I, si tant convé, com s'esdevé en tants d'altres casos, no ens costa d'eliminar l'ambigüitat amb l'explicació adequada: *Es va endur totes les ampolles de xampany buides.*

Albert Jané